บทที่ 3

สถานการณ์ยางพาราและปาล์มน้ำมัน

3.1 สถานการณ์ยางพารา

3.1.1 สถานการณ์ยางพาราของโลก

1. ในปี 2552 เนื้อที่ปลูกยางพาราของโลก 103.53 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจาก 100.65 ล้านไร่ ของปี 2551 ร้อยละ 2.86 ส่วนด้านผลผลิตยางพาราของโลกอยู่ที่ 9.59 ล้านตัน ลดลงจาก 9.88 ล้านตัน ของปี 2551 ร้อยละ 2.93 (ตารางที่ 3.1) เนื่องจากแหล่งผลิตยางพาราในบางประเทศคือ อินเดีย และอินโดนีเซีย เกิดความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ประกอบกับความร่วมมือของประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ 3 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งได้จำกัดปริมาณการผลิตและส่งออกยางพาราเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทำให้ผลผลิตยางพาราในปี 2552 ลดลงเล็กน้อย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553 หน้า 63)

2. ในปี 2552 ความต้องการใช้ยางพาราของโลกมีจำนวน 9.68 ล้านตัน ลดลงจาก 10.09 ล้านตัน ของปี 2551 ร้อยละ 4.06 (ตารางที่ 3.1) เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกถดถอย โดยเฉพาะประเทศผู้ใช้ยางพารารายใหญ่ได้ลดการใช้ยางพาราในอุตสาหกรรมต่างๆลงไปในปี 2552

3. ราคายางพาราในตลาดโลกในปี 2552 ได้ลดลงจากปี 2551 เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัว ราคาซื้อขายล่วงหน้า ยางแผ่นรมควันชั้น 3 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 188.01 เซนต์สหรัฐ ลดลงจากกิโลกรัมละ 258.56 เซนต์สหรัฐ จากปี 2551 ร้อยละ 27.29 แต่เมื่ออยู่ในรูปเงินบาท ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 63.86 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 85.28 บาทของปี 2551 ร้อยละ 25.12 (ตารางที่ 3.2) จากราคาดังกล่าวพบว่าในรูปของเงินตราต่างประเทศแล้วราคายางพาราลดลงในอัตราค่อนข้างสูง แต่เมื่ออยู่ในรูปของเงินบาทไทยราคายางลดลงในอัตราที่น้อยกว่า ทั้งนี้เนื่องจากเงินบาทปี 2552 อ่อนค่ากว่าปี 2551

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ห้องสมุดงานวิจัย

4. ด้านการส่งออก ในปี 2552 การส่งออกยางพาราของโลกอยู่ที่ 6.74 ล้านตัน ลดลงจาก 7.28 ล้านตัน ของปี 2551 ร้อยละ 7.51 เนื่องจากประเทศไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย มีแผนร่วมกันลดปริมาณการส่งออกยางพาราลงร้อยละ 10 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553 หน้า 64) ส่วนการนำเข้าของโลกในปี 2552 อยู่ที่ 6.40 ล้านตัน ลดลงจาก 7.02 ล้านตัน ของปี 2551 ร้อยละ 8.75 (ตารางที่ 3.1) เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัว ทำให้ความต้องการใช้ยางพาราในประเทศผู้นำเข้าลดลง

5. สต็อกยางพาราของโลกในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมามีอัตราการขยายตัวลดลงเฉลี่ยร้อยละ 12.66 ต่อปี (ตารางที่ 3.1) ซึ่งเป็นผลมาจากการลดลงของการนำเข้าและการระบายของยางในสต็อกของประเทศผู้นำเข้าเป็นสำคัญ

3.1.2 สถานการณ์ยางพาราในประเทศไทย

1. ด้านการผลิตในปี 2552 ประเทศไทยมีเนื่อที่ปลูกยางพารา 17.41 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 4.15 ได้ผลผลิต 3.12 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 1.61 จากปี 2551 (ตารางที่ 3.3) การที่ผลผลิตลดลงเนื่องจากราคายางพาราลดลงและบวกกับภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัวจึงทำให้เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการบำรุงต้นยางพารา เพื่อเพิ่มผลผลิต

2. ในปี 2552 ประเทศไทยมีความต้องการใช้ยางพาราในประเทศ 0.370 ล้านตัน ลดลงจาก 0.398 ล้านตัน ของปี 2551 ร้อยละ 7.03 เนื่องจากไทยได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตการเงินที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศผู้นำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภครายใหญ่ที่สุดของโลกตั้งแต่ปี 2551 ต่อเนื่องถึงปี 2552 ส่งผลให้อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในประเทศชะลอตัวลง ซึ่งความต้องการใช้ยางพาราในรูปยางแผ่นรมควัน ยางแท่งและน้ำยางข้น ซึ่งแบ่งเป็นร้อยละ 40.80, 33.96 และ 25.24 ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในประเทศ และอุตสาหกรรมที่มีการใช้ยางมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมยางล้อ ซึ่งประกอบด้วยยางรถยนต์ ยางรถจักรยาน/จักรยานยนต์ และยางหล่อดอกเป็นต้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553 หน้า 64)

3. ราคายางพาราประเทศไทยในปี 2552 ลดลงจากปี 2551 ตามภาวะราคาในตลาดโลก โดยที่ราคายางแผ่นดิบคุณภาพ 3 ที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา ในปี 2552 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 55.19 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 76.52 บาท ของปี 2551 ร้อยละ 27.88 ราคาประมูลยางแผ่นดิบคุณภาพ 3 ณ ตลาดกลางยางพาราเฉลี่ยกิโลกรัมละ 58.53 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 79.62 บาทของปี 2551

ร้อยละ 26.49 (ตารางที่ 3.4) ส่วนราคาส่งออก F.O.B ยางแผ่นรมควันชั้น 3 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 65.24 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 86.78 บาทของปี 2551 ร้อยละ 24.82 (ตารางที่ 3.5)

4. ในปี 2552 ไทยส่งออกยางพารา 2.70 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 2.69 ล้านตันของปี 2551 ร้อยละ 0.37 (ตารางที่ 3.6) โดยส่งออกในรูปยางแผ่นรมควัน 0.769 ล้านตัน (ตารางที่ 3.7) ประเทศคู่ค้าที่สำคัญได้แก่ จีน มาเลเซีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเกาหลีใต้ เป็นต้น สำหรับประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และเวียดนาม (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2552 หน้า 65)

5. สวนยางพาราขนาดเล็กของไทยมีจำนวนมากกว่า 1 ล้านราย กระจายอยู่ในภาคใต้ประมาณร้อยละ 90 ที่เหลือร้อยละ 10 อยู่ในภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือรวมกัน ซึ่งสวนยางพาราขนาดเล็กมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 95 ของสวนยางพาราทั้งหมดของประเทศ สวนยางพาราขนาดเล็กส่วนใหญ่ผลิตยางในรูปของยางแผ่นดิบ นอกจากนี้ ยังมีชาวสวนยางพาราในบางจังหวัดนิยมผลิตยางก้อนถ้วย (Cup lump) หรือเศษยาง (ข้อมูลวิชาการยางพารา กรมวิชาการเกษตร, 2550 หน้า 16-17)

ตลาดยางท้องถิ่น เป็นตลาดที่ซื้อขายโดยมีการส่งมอบยางจริง ส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้และภาคตะวันออกซึ่งเป็นแหล่งปลูกยางเดิม มีการซื้อขายตามชนิดและคุณภาพของยาง ชาวสวนยางส่วนใหญ่นิยมขายยางผ่านตลาดท้องถิ่น ตลาดยางท้องถิ่นจะประกอบด้วยพ่อค้ารับซื้อยางหลายระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด โรงงานแปรรูปยางซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ส่งออกยางด้วย โดยทั่วไปจะรับซื้อยางจากพ่อค้ารายใหญ่ระดับอำเภอหรือจังหวัด ไม่นิยมที่จะรับซื้อยางจากเกษตรกรรายย่อยทั่วไป เนื่องจากจะเป็นการยุ่งยากในการจัดการ นอกจากเกษตรกรจะขายยางโดยตนเองแล้ว ในบางจังหวัด เฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการรวมกลุ่มขายยางอยู่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีการผลิตยางแผ่นรมควันในนามของสหกรณ์กองทุนสวนยางในบางจังหวัดทางภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวยังไม่เป็นที่แพร่หลายเมื่อเทียบกับการที่เกษตรกรผลิตและขายยางโดยตนเอง

ตลาดกลางยางพารา เป็นตลาดที่ซื้อขายโดยมีการส่งมอบยางพาราจริง เช่นเดียวกับตลาดท้องถิ่นทั่วไป เริ่มเกิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อปี 2534 ตลาดกลางยางพาราแห่งแรก จัดตั้งที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่อมาในปี 2542 ตลาดกลางยางพาราสุราษฎร์ธานีได้เริ่มเปิดดำเนินการ และในปี 2544 ตลาดกลางยางพารานครศรีธรรมราชได้ให้บริการซื้อขายยางพารา นอกจากการให้บริการซื้อขายยางพาราประเภทต่างๆ เช่นยางแผ่นดิบ ยางแผ่นรมควัน ยางแผ่นผึ่งแห้ง ยางก้อนถ้วยและน้ำยางสดแล้ว ตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่ยังให้บริการซื้อขายยางผ่านห้องค้ายาง ตลาดกลางยางพาราทั้ง 3 แห่งมีคลังสินค้าขนาดความจุประมาณ 16,000 ตันให้บริการเก็บฝากยางแก่เกษตรกร เอกชน และการเก็บฝากยางตามโครงการแทรกแซงตลาดยางพาราของรัฐบาลด้วย และการให้บริการข้อมูลด้านยางก็เป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการของตลาดกลางยางพาราทั้ง 3 แห่ง อย่างไรก็ดีบทบาทของตลาดกลางยางพาราต่อการซื้อขายยางภายในประเทศมีความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกษตรกรมีทางเลือกในการขายผลผลิต ผู้ซื้อมีความมั่นใจในคุณภาพของยางที่ประมูลผ่านตลาดกลาง และตลาดยางท้องถิ่นใช้เป็นราคาอ้างอิง ช่วยให้การซื้อขายมีความเป็นธรรมมากขึ้น

ตลาดซื้อขายล่วงหน้า หรือ ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (The-Agricultural Future Exchange of Thailand: AFET หรือ ต.ล.ส.) ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าพุทธศักราช 2542 ได้เปิดดำเนินการซื้อขายยางแผ่นรมควันชั้น 3 (RSS 3) ครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2547 ซื้อขายสัญญาล่วงหน้าระยะเวลา 2-6 เดือน ปัจจุบันมีการนำยางแท่งชั้น 20 (STR 20) และน้ำยางข้นเข้ามาทำการซื้อขายในตลาด ในระยะแรกที่ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้ามีปริมาณสัญญาซื้อขายไม่มากนัก แต่ปัจจุบันปริมาณการซื้อขายยางได้เพิ่มมากขึ้น ในอนาคตบทบาทของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าต่อการค้าและราคายางจะเพิ่มมากขึ้น

6. ราคายางพารามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2547 – 2551 มีราคายางแผ่นดิบคุณภาพ 3 ยางก้อนคละ และน้ำยางสด โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 17.87, 15.50 และ 16.37 ต่อปีตามลำดับ ส่วนราคาส่งออก FOB ในช่วงปี 2547 – 2551 มีราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ยางแท่ง และน้ำยางข้น มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 15.60, 16.32 และ 10.70 ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน และการเก็งกำไรในตลาดซื้อขายล่วงหน้า (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2551 หน้า 7-10)

3.1.3 สถานการณ์ด้านการผลิตและราคายางพาราในจังหวัดกระบี่

1. จังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มียางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญมากของจังหวัด ในปี 2546 - 2550 จังหวัดกระบี่มีเนื้อที่เพาะปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1 ต่อปี และมีเนื้อที่กรีดยางได้ ในช่วงปี 2546 - 2550 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.19 ต่อปี สาเหตุหลักที่ทำให้เกษตรกรในจังหวัดกระบี่ปลูกยางพาราเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคายางพาราในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นผลมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลที่จะยกระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกร โดยจัดสรรแหล่งเงินกู้ให้กับเกษตรกรเพื่อใช้การเพาะปลูกยางพารา ในด้านผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ในปี 2546 - 2550 ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 1.48 ต่อปี สาเหตุสำคัญเพราะฝนตกมาก ในแต่ละปีจึงทำให้ไม่สามารถกรีดยางพาราได้เต็มที่ (ตารางที่ 3.9)

2. ราคายางพาราที่เกษตรกรขายได้ ในช่วงปี 2548 - 2552 ราคายางพาราแผ่นดิบคุณภาพ 3 ที่เกษตรกรขายได้ในจังหวัดกระบี่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.83 ต่อปี (ตารางที่ 3.8) เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของราคาเป็นรายปีจะเห็นได้ว่า ปี 2552 ยางแผ่นดิบชั้น 3 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 59.26 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเฉลี่ยกิโลกรัมละ 55.12 บาท ในปี 2548

ตารางที่ 3.1 ผลผลิต ปริมาณการใช้ การส่งออก นำเข้า และสต็อกยางของโลก ปี 2548 - 2552

หน่วย : ล้านตัน

ปี	ผลผลิต	ความต้องการใช้	ส่งออก	นำเข้า	สต็อก
2548	8.91	9.18	6.99	6.50	1.84
2549	9.70	9.71	7.59	6.83	1.83
2550	9.69	10.23	7.54	7.23	1.29
2551	9.88	10.09	7.28	7.02	1.08
2552	9.59	9.68	6.74	6.40	1.07
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	1.86	1.32	-0.93	-0.39	-12.66

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.2 ราคายางพาราในตลาดสิงคโปร์และตลาดโตเกียว ปี 2548 - 2552

ปี	ตลาดสิงคโปร์		ตลาดโตเกียว	
	ยางแผ่นรมควันชั้น 3		ยางแผ่นรมควันชั้น 3	
	US/กก.	บาท/กก.	เยน/กก.	บาท/กก.
2548	149.23	60.02	168.51	61.61
2549	207.52	78.40	243.13	78.78
2550	226.34	77.70	269.45	78.24
2551	258.56	85.28	269.29	84.64
2552	188.01	63.86	175.30	63.48
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	5.95	1.56	0.99	0.75

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.3 พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ ยางพาราของไทย ปี 2548 - 2552

ปี	พื้นที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
2548	13.61	2.98	282
2549	14.35	3.07	282
2550	15.35	3.02	274
2551	16.72	3.17	278
2552	17.41	3.12	276
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	6.35	1.12	-0.54

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.4 ราคายางพาราที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นาและราคาประมูลตลาดกลางหาดใหญ่ ปี 2548-2552

หน่วย : บาท/กก.

ปี	ราคาเกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา	ราคาประมูล ณ ตลาดกลางยางพารา อ . หาดใหญ่
	ยางแผ่นดิบชั้น 3	ยางแผ่นดิบ คุณภาพ 3
2548	52.19	55.59
2549	68.19	71.82
2550	68.92	72.24
2551	76.52	79.62
2552	55.19	58.53
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	1.41	1.30

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.5 ราคายางพาราส่งออก เอฟ.โอ.บี ปี 2548 – 2552

หน่วย : บาท/กก.

ปี	ยางแผ่นรมควัน ชั้น 3
2548	60.38
2549	79.50
2550	78.61
2551	86.78
2552	65.24
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	1.95

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.6 การส่งออกยางพาราของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ในช่วงปี 2548 - 2552

หน่วย : ล้านตัน

ปี	จีน	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	มาเลเซีย	อื่นๆ	รวม
2548	0.601	0.237	0.539	0.402	0.901	2.68
2549	0.778	0.207	0.492	0.436	0.917	2.83
2550	0.833	0.195	0.409	0.427	0.856	2.72
2551	0.836	0.215	0.386	0.415	0.838	2.69
2552	0.838	0.216	0.387	0.416	0.843	2.70
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	8.67	-2.29	-7.95	0.86	-1.65	0.19

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.7 การส่งออกยางพาราในประเทศไทย ปี 2548 - 2552

หน่วย : ล้านตัน

ปี	ยางแผ่นรมควัน
2548	0.924
2549	0.939
2550	0.867
2551	0.766
2552	0.769
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	-4.49

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.8 ราคายางแผ่นดิบคุณภาพ 3 ตลาดกลางหาดใหญ่และตลาดท้องถิ่น ปี 2548 - 2552

หน่วย : บาท/กก.

ปี	ราคายางแผ่นดิบคุณภาพ 3	
	ตลาดกลางหาดใหญ่	ตลาดท้องถิ่น
2548	55.19	55.12
2549	72.12	72.06
2550	72.15	72.04
2551	79.95	79.87
2552	59.46	59.26
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	1.88	1.83

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.9 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่กรีดยางได้ ของยางพาราในจังหวัดกระบี่ ปี 2546 - 2550

หน่วย : ไร่

ปี	เนื้อที่เพาะปลูก	เนื้อที่กรีดยางได้	ผลผลิตต่อไร่
2546	586,302	480,358	277
2547	589,818	490,954	284
2548	605,166	496,629	273
2549	602,147	508,651	268
2550	610,147	523,836	261
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	1.00	2.19	-1.48

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

3.2 สถานการณ์ปาล์มน้ำมัน

3.2.1 สถานการณ์ปาล์มน้ำมันของโลก

1. ในช่วงปี 2548 - 2552 ปาล์มน้ำมันของโลกให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 6.16 ต่อปี โดยปี 2552 ประเทศอินโดนีเซียเป็นผู้นำในการผลิต 19.50 ล้านตัน มาเลเซีย 17.50 ล้านตัน โดยทั้ง 2 ประเทศรวมกันผลิตน้ำมันปาล์มได้ร้อยละ 86.90 ของผลิตน้ำมันปาล์มน้ำมันของโลก ส่วนประเทศไทยได้ผลผลิต 1.20 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 2.82 ของผลผลิตน้ำมันปาล์มของโลก (ตารางที่ 3.10)

2. ในช่วงปี 2548 - 2552 ความต้องการใช้ปาล์มน้ำมันของโลกเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 6.38 ต่อปี โดยปี 2552 เพิ่มขึ้น 41.60 ล้านตัน จาก 39.42 ล้านตัน ของปี 2551 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.53 (ตารางที่ 3.11)

3. ราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลกเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2548 - 2552 โดยราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดมาเลเซียเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 12.76 ต่อปี กล่าวคือในปี 2552 ราคาน้ำมันปาล์มดิบของมาเลเซียเฉลี่ยตันละ 2,253.43 ริงกิต (กก.ละ 22.72 บาท) ลดลงจาก 2,841.33 ริงกิต (กก.ละ 29.68 บาท) คิดเป็นร้อยละ 20.69 และร้อยละ 23.42 ตามลำดับ ส่วนราคาน้ำมันปาล์มน้ำมันตลาดรอตเตอร์ดัมเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 12.05 ต่อปี โดยปี 2552 ราคาน้ำมันปาล์มดิบเฉลี่ยตันละ 660.91 ดอลลาร์สหรัฐ (กก.ละ 22.99 บาท) ลดลงจาก 938.02 ดอลลาร์สหรัฐ (กก.ละ 31.54 บาท) คิดเป็นร้อยละ 29.54 และร้อยละ 27.11 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.11) การลดลงของราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลกในปี 2552 เป็นผลเนื่องมาจากผลผลิตน้ำมันปาล์มที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.01 และจากภาวะเศรษฐกิจโลชะลอตัว (ตารางที่ 3.12)

4. ด้านการส่งออก ในปี 2552 น้ำมันปาล์มส่งออกรวมของโลกอยู่ที่ 33.92 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 32.28 ล้านตัน ของปี 2551 ร้อยละ 5.08 ประเทศที่ส่งออกสำคัญคือ มาเลเซีย มีปริมาณการส่งออก 15.70 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 7.24 และอินโดนีเซียส่งออก 14.65 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 4.87 ทั้งสองประเทศรวมกันมีส่วนแบ่งตลาดน้ำมันปาล์มในตลาดโลกร้อยละ 89.48 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด (ตารางที่ 3.13) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งสองประเทศมีอำนาจทางการตลาดสูง

5. สต็อกน้ำมันปาล์มของโลกในช่วงปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.69 ต่อปีโดยในปี 2552 นั้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.47 อยู่ที่ 4.48 ล้านตัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 4.13 ล้านตันในปี 2551 ประเทศที่มีส่วนแบ่งมากที่สุดคือ มาเลเซีย รองลงมาอินโดนีเซีย ซึ่งมีสัดส่วนที่ร้อยละ 29.02 และ 16.74 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.14)

3.2.2 สถานการณ์ปาล์มน้ำมันในประเทศไทย

1. ด้านการผลิต ปี 2552 พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศไทยมีจำนวน 3.95 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 8.82 และมีพื้นที่ให้ผลผลิตจำนวน 3.20 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 11.50 ได้ผลผลิต 8.61 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 7.02 ขณะเดียวกันผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลงร้อยละ 16.47 อยู่ที่ไร่ละ 2,694 กิโลกรัม (ตารางที่ 3.15) การที่ผลผลิตลดลงเป็นผลมาจากราคาปุ๋ยที่เพิ่มขึ้น และอยู่ในช่วงภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัว จึงทำให้เกษตรกรไม่ได้บำรุงต้นปาล์มน้ำมัน จึงส่งผลให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันลดลง

2. ในปี 2552 ประเทศไทยมีความต้องการใช้น้ำมันปาล์มในประเทศ 914,937 ตัน ลดลงจาก 989,061 ตัน ของปี 2551 ร้อยละ 7.49 เนื่องจากไทยได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตการเงินที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ซึ่งทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศหดตัว ส่งผลให้พฤติกรรมการบริโภคของคนภายในประเทศลดลง แต่นำไปผลิตไบโอดีเซลเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.43 โดยมีระดับการผลิตที่ 360,000 ตัน (ตารางที่ 3.16) ซึ่งเป็นช่วงที่อยู่ในภาวะราคาน้ำมันแพง ทำให้ผู้บริโภคหันมาใช้พลังงานทดแทนมากขึ้น จึงส่งผลให้มีการใช้น้ำมันปาล์มไปผลิตไบโอดีเซลมากขึ้น

3. ราคาปาล์มน้ำมันในประเทศลดลงจากปี 2551 ตามภาวะราคาในตลาดโลก โดยที่ปี 2552 ราคาผลปาล์มสดที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 3.59 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 4.23 บาท จากปี 2551 ร้อยละ 15.13 ราคาน้ำมันปาล์มดิบเฉลี่ยกิโลกรัมละ 24.39 บาท ลดลงจากกิโลกกรัมละ 28.69 จากปี 2551 ร้อยละ 15.78 ส่วนราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เฉลี่ยกิโลกรัมละ 30.85 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 38.22 จากปี 2551 ร้อยละ 19.28 (ตารางที่ 3.17)

4. ในปี 2552 ประเทศไทยส่งออกน้ำมันปาล์มดิบเท่ากับ 5 หมื่นตัน ซึ่งลดลงจากปี 2551 ร้อยละ 82.64 เป็นผลเนื่องมาจากภาวะราคาน้ำมันที่แพงทำให้รัฐบาลมีนโยบายให้ชะลอการส่งออกน้ำมันปาล์มน้ำมันดิบเพื่อนำไปผลิตไบโอดีเซล ส่วนการนำเข้าน้ำมันปาล์มนั้นในปี 2552 ไม่ได้มีการนำเข้า เนื่องจากในประเทศมีการบริโภคน้อยกว่าปริมาณการผลิตจึงทำให้ไม่มีการนำเข้าน้ำมันปาล์มเพื่อการบริโภค (ตารางที่ 3.16)

5. ตลาดปาล์มน้ำมันท้องถิ่น เป็นตลาดที่ซื้อขายและส่งมอบผลผลิตทะลายปาล์มน้ำมัน ส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ซึ่งเป็นภาคที่มีการปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด ชาวสวนปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่นิยมขายผลผลิตผ่านตลาดท้องถิ่นซึ่งตลาดท้องถิ่นจะประกอบด้วยพ่อค้ารับซื้อหลายระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด โรงงานหรือบริษัทส่วนใหญ่จะรับซื้อผลผลิตจากพ่อค้ารายใหญ่ระดับอำเภอหรือจังหวัด ไม่ได้รับซื้อจากเกษตรกรรายย่อยทั่วไป เนื่องจากโรงงานใหญ่ๆที่รับซื้อนั้นอยู่ห่างไกลจากเกษตรกรรายย่อยเป็นส่วนมาก จึงทำให้เกษตรกรเกิดความยากลำบากต่อการจัดส่งและมีต้นทุนในการจัดส่ง

ตลาดกลางปาล์มน้ำมัน เป็นตลาดที่ซื้อขายและส่งปาล์มน้ำมันกันจริง เช่นเดียวกับตลาดท้องถิ่นทั่วไป ตลาดกลางปาล์มน้ำมันที่สำคัญอยู่ในภายใต้ ซึ่งจะแบ่งออกเป็นบริษัทเป็น 4 บริษัท และ 2 สหกรณ์ ได้แก่ บริษัทยูนิวาณิชน้ำมันปาล์ม จำกัด มหาชน จังหวัดกระบี่ บริษัทสยามปาล์ม จำกัด มหาชน จังหวัดกระบี่ ชุมพรปาล์มน้ำมัน จำกัด มหาชน จังหวัดชุมพร และบริษัทศิริน้ำมันปาล์ม จำกัด มหาชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนสหกรณ์ที่สำคัญมีสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จังหวัดชุมพร และชุมนุมสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันกระบี่ จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นตลาดที่สำคัญที่รับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันทั้งทะลายที่มีน้ำหนักมากกว่า 15 กิโลกรัมขึ้นไป

3.2.3 สถานการณ์ด้านการผลิตและราคาปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่

1. จังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดในประเทศไทย ซึ่งในช่วงปี 2546 - 2550 มีเนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.93 ต่อปี และมีเนื้อที่ให้ผลผลิตได้แล้วเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 7.35 ต่อปี (ตารางที่ 3.18) สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นเนื่องจากจังหวัดกระบี่ยังมีพื้นที่ว่างและราคาปาล์มน้ำมันที่เพิ่มขึ้น

2. ราคาปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรขายได้ ในช่วงปี 2548 - 2552 ราคาผลปาล์มน้ำมันทั้งทะลายที่มีน้ำหนักมากกว่า 15 กิโลกรัมขึ้นไป ที่เกษตรกรในจังหวัดกระบี่ขายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.77 ต่อปี (ตารางที่ 3.19) เมื่อได้พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของราคาเป็นรายปีจะเห็นได้ว่า ปี 2552 ราคาผลปาล์มน้ำมันเฉลี่ยเท่ากับกิโลกรัมละ 3.78 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 4.46 บาท ในปี 2551 ร้อยละ 15.25

ตารางที่ 3.10 ผลผลิตปาล์มน้ำมันของโลก ปี 2548 - 2552

หน่วย : ล้านตัน

ปี	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย	อื่นๆ	รวม
2548	15.19	13.56	0.82	3.96	33.53
2549	15.49	15.56	0.78	4.00	35.83
2550	15.29	16.60	1.17	4.17	37.23
2551	17.57	18.00	1.05	4.32	40.94
2552	17.50	19.50	1.20	4.38	42.58
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	3.60	9.51	9.99	2.55	6.16

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.11 ความต้องการใช้ปาล์มน้ำมันของโลก ปี 2548 - 2552

หน่วย : ล้านตัน

ปี	จีน	อินโดนีเซีย	EU-27	มาเลเซีย	อินเดีย	อื่นๆ	รวม
2548	4.36	4.02	3.92	2.66	3.41	14.11	32.48
2549	4.97	4.26	4.15	2.93	3.12	15.54	34.97
2550	5.14	4.54	4.26	3.11	3.77	16.35	37.17
2551	5.22	4.66	4.39	2.9	5.03	17.22	39.42
2552	5.56	4.88	4.55	3.15	5.89	17.57	41.6
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	6.27	4.97	3.80	4.32	14.64	5.64	6.38

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.12 ราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลก ปี 2548 - 2552

	ตลาดมาเลเซีย		ตลาดรอตเตอร์ดัม	
ปี	ริงกิต/ตัน	บาท/กก.	ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน	บาท/กก.
2548	1,393.64	15.17	419.28	16.94
2549	1,533.48	16.23	475.3	18.01
2550	2,473.42	25.63	786.79	27.21
2551	2,841.33	29.68	938.02	31.54
2552	2,253.43	22.73	660.91	22.99
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	12.76	10.64	12.05	7.93

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.13 ส่งออกน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลก ปี 2548 - 2552

หน่วย : ล้านตัน

ปี	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	อื่นๆ	รวม
2548	12.68	9.63	2.24	24.55
2549	12.93	11.7	2.58	27.21
2550	12.9	11.42	3.18	27.5
2551	14.64	13.97	3.67	32.28
2552	15.70	14.65	3.57	33.92
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	5.49	11.06	12.36	8.42

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.14 สต็อกน้ำมันปาล์มของโลก ปี 2548 - 2552

หน่วย : ล้านตัน

ปี	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	อื่นๆ	รวม
2548	1.51	1.05	1.03	3.59
2549	1.88	0.7	1.29	3.87
2550	1.46	1.36	1.4	4.22
2551	1.95	0.75	1.43	4.13
2552	1.3	0.75	2.43	4.48
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	-3.67	-8.07	23.93	5.69

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.15 พื้นที่ยืนต้น พื้นที่ให้ผล ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ปาล์มน้ำมันของไทยปี 2548 - 2552

ปี	พื้นที่ยืนต้น (ล้านไร่)	พื้นที่ให้ผล (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
2548	2.75	2.03	5.00	2,469
2549	2.95	2.37	6.72	2,828
2550	3.20	2.66	6.39	2,399
2551	3.63	2.87	9.26	3,225
2552	3.95	3.20	8.61	2,694
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	9.48	12.05	14.55	2.20

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.16 นำเข้า ส่งออก สต็อก และความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบของไทย ปี 2548 – 2552

หน่วย : ตัน

ปี	นำเข้า	ส่งออก	บริโภค	ผลิตไบโอดีเซล	สต็อก
2548	-	-	821,406	-	113669
2549	-	163,180	953,094	-	164521
2550	-	219,700	844,812	62,182	88916
2551	28,385	288,054	989,061	276,000	107947
2552	-	50,000	914,937	360,000	246539
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	-	-	2.73	-	21.36

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.17 ราคาผลปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มเฉลี่ยปี 2548 - 2552

หน่วย : บาท/กก.

ปี	ผลปาล์มสด	น้ำมันปาล์มดิบ	น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์
2548	2.76	16.89	22.02
2549	2.39	15.77	20.01
2550	4.07	24.45	29.25
2551	4.23	28.96	38.22
2552	3.59	24.39	30.85
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	6.79	9.62	8.80

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.18 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่ให้ผลผลิต ของปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่ ปี 2546 - 2550

หน่วย : ไร่

ปี	เนื้อที่เพาะปลูก	เนื้อที่ให้ผลผลิต
2546	638,335	575,148
2547	706,987	595,517
2548	794,545	629,146
2549	834,254	693,424
2550	834,437	763,884
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	6.93	7.35

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 3.19 ราคาเฉลี่ยผลปาล์มน้ำมันทั้งทะลายน้ำหนักมากว่า 15 กิโลกรัมขึ้นไป ปี 2548 - 2552

หน่วย : บาท/กก.

ปี	บริษัทยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด มหาชน จังหวัดกระบี่
2548	3.02
2549	2.65
2550	4.29
2551	4.46
2552	3.78
อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (%)	5.77

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

3.3 การเปรียบเทียบสถานการณ์ยางพาราและปาล์มน้ำมันภายในประเทศไทย

3.3.1 กำไรเฉลี่ยต่อไร่ของยางพาราในปี 2548 - 2552 มีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ 6.03 ต่อปี (ภาพที่ 3.1) ซึ่งปี 2552 มีกำไรเฉลี่ยเท่ากับ 5,105.97 บาท ลดลงร้อยละ 45.92 จากปี 2551 ที่มีกำไรเฉลี่ยเท่ากับ 9,441.65 บาท เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัวส่งผลให้ราคายางพาราลดลงแต่ราคาปุ๋ยที่ใช้บำรุงต้นยางพารากลับมีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้ผลกำไรเฉลี่ยต่อไร่ของยางพาราลดลง ส่วนกำไรเฉลี่ยต่อไร่ของปาล์มน้ำมันในปี 2548 – 2552 มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 1.70 ต่อปี ซึ่งปี 2552 มีกำไรเฉลี่ยเท่ากับ 2,861.99 บาท ลดลงร้อยละ 57.88 จากปี 2551 ที่มีกำไรเฉลี่ยเท่ากับ 6,794.05 บาท เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัวทำให้ราคาปาล์มน้ำมันลดลงแต่ราคาปุ๋ยที่ใช้กับปาล์มน้ำมันมีกลับสูงขึ้น ทำให้ผลกำไรเฉลี่ยต่อไร่ของปาล์มน้ำมันลดลง

3.3.2 ในปี 2552 ประเทศไทยมีต้นทุนยางพาราเฉลี่ยต่อไร่ 11,031.75 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.88 จากปี 2548 ที่มีต้นทุนยางพาราเฉลี่ยต่อไร่ 8,559.39 บาท (ภาพที่ 3.2) ส่วนต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ของปาล์มน้ำมันเท่ากับ 6,944.17 บาท ในปี 2552 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 67.77 จากปี 2548 ที่มีต้นทุนปาล์มน้ำมันเฉลี่ยต่อไร่ 4,139.11 บาท (ภาพที่ 3.2) พบว่า ยางพารามีต้นทุนที่มากกว่าปาล์มน้ำมัน โดยปี 2552 มีต้นทุนที่มากกว่าร้อยละ 58.86 เนื่องจากยางพารามีค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่สูงกว่าปาล์มน้ำมัน

ดังนั้น จากการเปรียบเทียบสถานการณ์ยางพาราและปาล์มน้ำมันภายในประเทศไทย พบว่า ยางพารามีกำไรเฉลี่ยต่อไร่ที่ดีกว่าปาล์มน้ำมัน แม้จะมีต้นทุนที่สูงกว่าปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างในราคาของพืชทั้งสอง โดยเฉพาะยางพารานั้นราคาจะสูงเพราะต้นทุนสูงในขณะที่ปาล์มน้ำมันมีราคาที่ต่ำกว่าและก็มีต้นทุนที่ต่ำกว่า ซึ่งยังทำให้เกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันยังคงมีกำไรอยู่แม้จะไม่สูงกว่ายางพาราก็ตาม

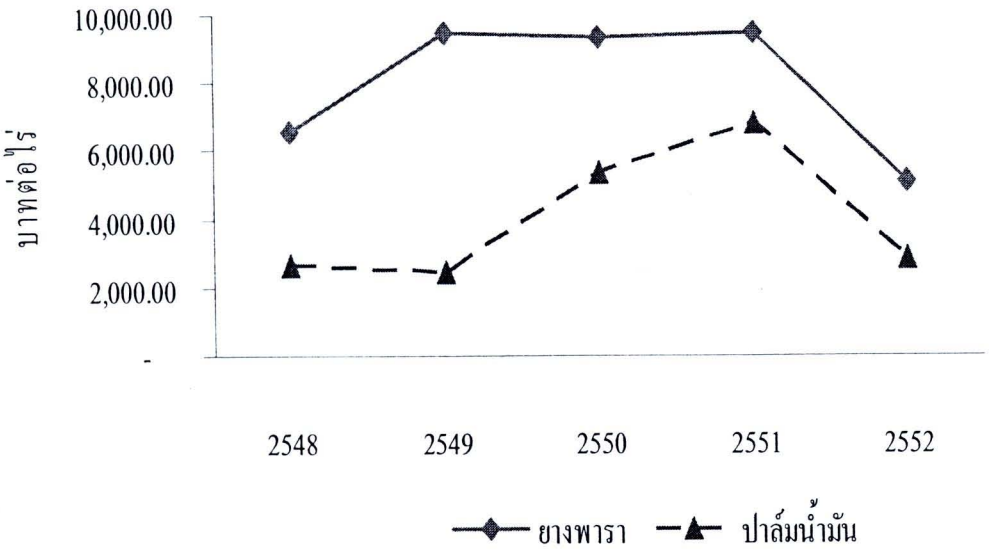

ภาพที่ 3.1 กำไรเฉลี่ยต่อไร่ของยางพาราและปาล์มน้ำมัน ปี 2548 -2552

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

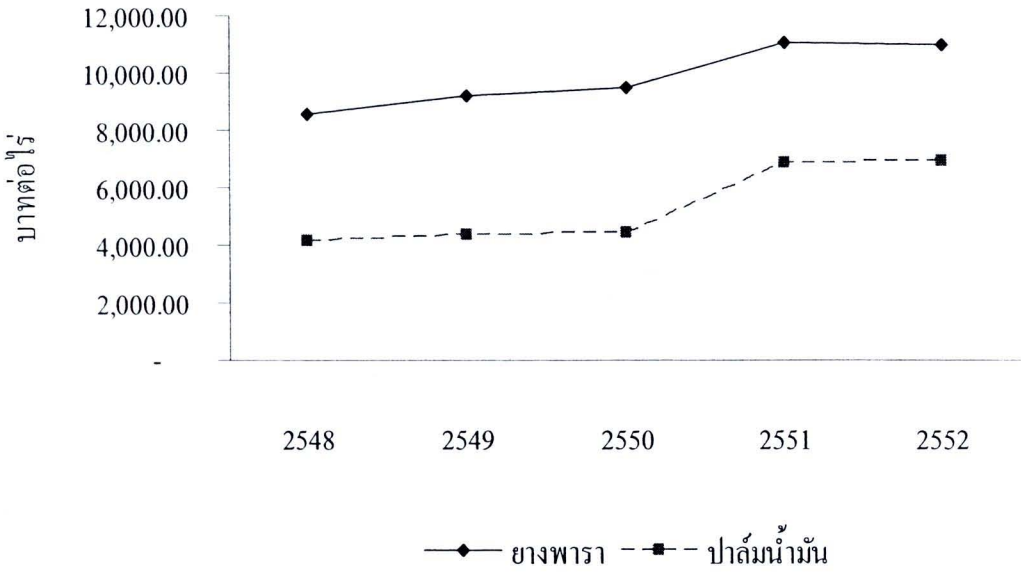

ภาพที่ 3.2 ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ของยางพาราและปาล์มน้ำมัน ปี 2548 -2552

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553